

BISERIC'A SI SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiulu abonamentului :

Pentru Austro-Ungaria pe anu . . 5 fl.—cr.
Pentru " " " jum. anu 2 " 50 "
Pentru Romani'a si strainetate pe anu 7 —
" " " " " j. a. 3 " 50 "

Pretiulu insertiunilor :

Pentru publicatiunile de trei ori ce contineu
cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte
4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.

Corespondintele si banii de prenumeratiune
se se adreseze la Redactiunea dela
„BISERIC'A si SCOL'A“
in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu

Disciplin'a in biserica.

Pana cand viéti'a omenésca este impreunata cu detorintie, pana atunci nici unu momentu nu este, in carele se nu fumu siliti a observá in tóte: ordine si disciplina. Aceste doue sunt factorii, cari in viéti'a omenésca valoréza multu mai multu, decât orice alte calitati superioare. Cunoșintele vaste, tactulu socialu, blandeti'a, caracterulu si alte calitati, ce ornéza pre omulu bine crescutu, sunt fara indoiéla mare tésauru, multa bogatia pentru omulu, carele le posede; dar langa ele se mai recere, pentruca omulu se fia multiemitu cu sene, ca se fia cu valore si greutate in societatea omenésca atât in viéti'a privata, cât si in cca publica observarea unei ordini si unei discipline cât mai severe.

In viéti'a si afacerile nóstre private omulu trebue se ingrigésca insusi de sene. Elu trebue se-si faca insusi ordinea sa de lucru si de viéti'a. Daca si-face cineva acésta ordine, si o observéza cu acuratetia, respective se scie discipliná, atunci bine i-se intempla, bine i-merge; dincontra, daca nu urméra astfeliu, atunci viéti'a intréga este unu lantiu de loviri, cari i-vinu asupra-i necontentu, si nu-lu lasa sa aiba nici unu momentu placutu si liniscitu. Astfeliu ne este viéti'a, astfeliu ne este sórtea, scumpu trebue se platimur orice negligentia in tóte, dar mai cu séma neobservarea ordinei in afacerile nóstre.

In viéti'a publica omula trebue sè-se supuna cu atât mai vertosu ordinei si disciplinei. Indatate cineva a intratu in unu oficiu, a ocupatu o functiune, elu numai este alu seu, numai este stepanu preste sine, elu este si trebue se fia cu trupu cu sufletu alu oficiului. Viéti'a si activitatea sa este legata de acelu oficiu. Daca se supune cineva detorintieloru, ce i-le impune oficiulu, atunci lucrulu merge bine, si elu pote ave prospecte de bunastare si multiemire; la dincon-

tra cu prim'a negligentia se incepu neplacerile, cari se potentiéza in mesur'a, in carea se repetiesce negligentia.

Astadi este generala plangerea, ca in biserica lucrurile nu ne mergu bine, séu nu ne mergu asia, precum amu dorí, si precum receru multe nóstre trebuintie. In acésta stare, este pré naturalu, ómenii, cari se semtu mai reu sunt oficiantii: preotii si invetiatorii. Ei semtu mai antaiu si mai greu tóte retele, de cari suferim in biserica, caci tóte necazurile, de cari sufere poporulu, se resfrangu asupra loru.

De vomu fi drepti inse, trebue se recunóscemu, ca in acésta stare, carea nu ne multimesce pre nici unulu, am ajunsu de buna séma intre altele si din caus'a acelei impregiurari, ca oficiantii bisericei n'amu avutu destula taria, si n'amu fost cu destula rigóre intru implinirea detorintieloru nóstre, séu cu alte cuvinte n'am tie-nutu multu la disciplin'a, ce trebuiamu se o observamu in afacerile nóstre. Administratiunea bisericésca a fost totdeuna cu multe consideratiuni in casurile, cand avea a se pronunciá asupra vreunei negligentie séu transgressiuni din partea cutarui oficiantu. Bine este fara indoiéla a se procede astfeliu, deórece acest'a este modulu dictatu de principiele crestinismului, carele in tote voiesce indreptarea celui ce gresiesce. Nu trebue se perdemu inse din vedere, ca binele comunu, progresulu bisericei este suprem'a lege, carea trebue se o avemu de cincisura mai cu séma in afacerile de disciplina, cu atât mai vertos, ca o privire printre degete, séu o pré mare indulgentia adesea ori incuragéza negligentia, ba conduce chiar la desconsiderarea celor mai sante detorintie.

Cand scriemu acestea, nu o facemu fara motivu, ci siliti de impregiurarea, ca se ivescu in biserica casuri, cari ne inspira mari ingrigiri. Se audu pré adesea plangeri de nemplinirea de-

torintielor, si astfeliu dorim, că ele să se impună, si că mai în grabă se incetează cu totul, cu atât mai vertos, ca disciplină este fundamentală, și în manuarea disciplinei guvernului bisericesc nu dispune, decât numai de medilice morale. Astfeliu dorim, că factorul principal în disciplină bisericescă se fia conscientiositatea în oficiu a fiacarui oficiant. Aceasta conscientiositate nu o reclama numai interesele bisericei ci în primă linie interesul individualu alu fiacarii oficiant. Accentuam anume, ca observarea unei discipline stricte și rigurose o reclama în primă linie interesul nostru individualu, pentru că se poate intemplă, ca cutare gresiela a noastră să nu fie observată, său chiar să fie treceata cu vederea din partea superiorității, ce are chiamarea a supraveghiă și controlă modulu, cum ne indeplinim detorintele ca oficianti. Chiar aceasta neobservare formează începutul nefericirei la oficiantii subalterni. Scapandu cineva de responsabilitatea unei gresieli mici, elu devine incredibil, și neprecaut, astfeliu cade în data în o vina mai mare, și relele ce pot urma, lu-prișescu în primă linie pre autorizarea lor.

De aceea este necesitate urgentă, că oficiantii bisericesc, caroră li este concredintă controlă mersului afacerilor în parohii se fia cu cea mai mare strictetă în controlarea oficiantilor subalterni, și se nu trece cu vederea nici cea mai mică negligentă, de carea să arătă face cineva vinovat. Se intielege de sine controlă trebuie să se facă cu mare precauție, dar în același timp cu tota bunavointă. O controlă bună nu sicanăza pre nimeni, din contra e controla bună are chiamarea a indreptă, și a face ca celele, de cari se face cineva vinovat în oficiul său să inceteze cu totul pentru celu mai deaproape viitoriu.

În timpul din urmă, și mai cu seamă dela rentrarea noastră în viață constitutională, s'a observat adesea încă colete unu felie de desconsiderare a superioritatilor legale, unu felie de nesubordinatiune din partea unor oficianti de ai noștri. S'a vediut la noi omeni, cari pentru o intipuire, ca au invetiatu, și dora și scie mai multă carte decât altii, se credu emancipati de sub orice responsabilitate, și astfelii și-permitu a se purta nedemnă facia de preotii mai betrani și facia de superiori.

Multă ne-a surprinsu faptul acesta, cu atât mai vertos ca studiul seriosu și adeverată cultura nu conduce pre omu la nesubordinatiune, ci tocmai din contra la stima facia de omeni, cari o merită, și caroră bună cununia ne impunea că o dă.

A stimă pre totu omulu din lume este o lege generală, ce ne obligă pre toti. Acestui

obligamentu trebuie să se supuna cineva în măsură și mai mare, dacă are pretensiunea de a fi omu cultu, cum trebuie se fia fiacare oficiant alu unei institutiuni eminamente de cultura, cum este biserică.

De aceea cand pretendem dela organele noastre administrative superioare o controlă că mai severă facia de subalterni, în același timp ne adresam catre toti oficiantii bisericei noastre că se fia cu deosebită priveghiere, și se nu se facă vinovatii de nici o gresie în punctul acesta, căci fără disciplină, fără stima unulu facia de altul si facia de lege institutiunile noastre nu potu se ne duca la nici unu sfersitu bunu.

Despre conferintele invetatorescii.

In sinodulu eparchialu de estempsu s'au decisu ca conferintie invetatorescii se se tinea și în anul curint, deoarece cumva nu voru fi mulți invetatori chiamati la cursulu de limbă magiara.

Totă sinodalitatea noastră întrăgă-i sfere de activitate este o institutiune de progresu religiosu, moralu, intelectualu și materialu: asia și conferintele noastre invetatorescii, cari s'au tienutu pana acum sub feluri numiri, s'au dispusu a se tienă tot numai pentru luminarea invetatorimei, pentru promovarea la starea de a potă corespunde chiamarei după demnitate și după acceptările generatiunei de adi, prin urmare suntem în dreptu — după unu intervalu de 8—10 ani, de cand se tienă atari intruniri invetatorescii — se ne întrebămu: avut'au acele conferintie urmarile dorite, respuns'au ele chiamările lor pe deplinu, și ca imbunatatitus'au causă scolaria în urmă lor, său ca nemidilocindu nici o schimbare sunt dora, deoarece nu tocmai de prisosu, dar' de căci se dă alta direcție! ? Acestea se o facem cu atât mai vertos, căci adesea s'au auditu vorbindu-se de unii invetatori, ca conferintele mai că sunt de prisosu.

Inainte de a-mi espune judecătii publice parerea mea individuală, fia-mi permisul se facă o reprivire fugitiva asupra conferintielor invetatorescii din trecutu.

Avut'am celu pucim, după cum mi-aducu eu aminte: conferintie simplu cercuale compuse din invetatorii unui inspectorat. Avutam conferintie și în reunurile invetatorescii, dar am avut apoi conferintie cercuale împreună cu preotii, mai apoi conferintie protopresbiterale erau în comuniune cu preotii și pe urmă am avut conferintie esclusivă invetatorescii, uneori în toti invetatorii de sub iurisdictiunea consistorială — numite și „generale“ — într'unu locu,

cari in vre-o doue ronduri inse au fost subimpartite in cercuri si impreunate cu cursu de practica in pedagogia si didactica.

In aceste conferintie s'au desbatutu, precum s'au potutu ceti la timpulu seu multe lucruri bune si folositore, si deca nu voiu gresi cutesu a afirma: ca numai conferintielor putem multiemi arondarea noua a invetiamantului; caci numai in conferintie s'au potutu vedé si cunoscere in ce mari lipse de cunoscintie, in ce gróznica stare de neorientare in invetiamant se aflau invetiatorii si prin urmare numai in urm'a conferintielor s'au potutu aduce lecuirea potrivita ce s'au si adusu.

Dar' cine au compusu adeveratele conferintie, o „parte forte neinsemnata“ — adeca cea intelectuala; caci ceea lalta parte au fostu numai martoria aceloru conferintie. Cand s'a intemplatu organisarea invetiamantului, acesta s'a facutu la staruintia minoritatii. Minoritatea i-si ieia folosulu nu inse si majoritatea. Pe scurtu: unii au lucratu in conferintie, si au si luatu resplat'a ostenelei si zelului loru, dar' partea cea mare, care n'au lucratu nimicu in acele conferintie nici n'au intielesu nimicu, din avantagiele acelor'a. Fiindu ca prin conferintie s'au tientit si se tientesc scopulu, ca toti invetiatorii se inainteze: trebue ca tienera acelor conferintie se nu se mai practice ca pana aci simplu adeca, se se marginésca la aceea, ca invetiatorii se se conchieme numai la ele. Daca adeca ci-neva va vré, va lua parte activa in ele, ér de nu, va comodisa prin ambitu fumandu, séu remanendu acasa — ci cum dicu se li-se dea alta directiune aceloru conferintie.

Se nu fie adeca totu scaunele din napoipline in sala, asia de nici aculu se nu cada josu printre persoane, ér cele din nainte se fie de totu góle. Se nu ne tragemu in conferintia inderetu, apoi se nu ne ridemu, séu se criticam pre celu ce si-da silintia intru propunerea cutarei materii din unu objectu anumitu; ci se fimu cu totii interesati de conferintia nostra si nu cu sofisme parlamentare, ci cu simpla espunerea de idei binevoitore viitorului nostru si causei nostre se conlucramu la resolvirea cestiunei cei mari, a prosperarii nostre! „Caci pana cand ne vomu purta si noi insine cu reserva unii catra altii si nu cu o indresnélă fratiéasca comunicandu-ne esperintiele cât se pote mai pe largu — pana atunci nici chiar mii de intruniri nu ni va mic-siora numerulu scaderilor ce le avem.“

(Va urmá.)

Poclonulu*) lui Penesiu.

Penesiu stá pe campu de paza,
Nóptea-i négra in-jurulu seu
Elu tienteste ochi se védia
Ochii dusmanului reu,
Dar nimicu nu luce in zare!
Zarea-i órba, ceriu-i orbu...
Prin cumplit'a intuneecare
Trece-o bómبا si unu corbu.

Penesiu sta si se gandesce
La caminulu stramosiescu,
La iubit'a ce-lu iubesc,
La parintii ce-lu jalescu.
Apoi sterge cu oftare
Doue lacrimi intr'ascunsu;
Si ér cade in cugetare,
De unu tainieu doru patrunsu.

Penesiu cugeta si dice:
„Ce minune de odor
„Se ducu tierii cand de-aice
„M'oiu intórce invingatoriu?...
„Se-i adunu comori straine?
„Robi in carduri se-i adunu?
„Ba, mai bine, dieu mai bine
„Dreptu poclonu se-i ducu unu tunu?“

Penesiu, omu de omenie,
Sare in Plevn'a dintr'unu sboru
Si apaca in barbatie
Tunulu celu mai tunatoriu.
Tierii lui apoi cu fala
Dandu-lu, dice: „Fa din elu
„O coróna chiar regala,
„O coróna de otielu!“

„Si cu dens'a inlauresee
„Domnulu nostru norocosu
„Ce ne-au dus, dus vitejesce
„La resboiulu gloriozu.
„Elu, Virtutea Militara
„Ici la pieptu mi-au aninatu,
„Eu ii dau, re'ntorsu in tiéra,
„O coróna si-unu Regatu.

V. Alecsandri.

Ce se recere in prezinte dela disciplin'a scolară?

(Disertatiune tienuta in conferintia generala a invetiatorilor din cerculu Alzey de Geck, publicata in Monitorulu scolaru pentru Hessen si in „Die deutsche Volksschule“ din Lipsca.)

(Continuare.)

Causele acestoru triste aparitiuni sunt diferite, si fiesecare trebue se se convinga, cumcă neconditionatul trebue se ajute la delaturarea acestoru rele imprejurari, fie elu oficiant de statu, fie judecatoriu, preotu ori invetiatoriu. Acest'a mai trebue cu deosebire se indegeteze aceste cause, pentru ca scol'a

*) daru, cinsti. Red.

pré adese ori se face responsabila pentru tóte retele. O cunoștință chiara a isvórelorū starei precarie seversesce amicului unui poporu de māngare, cumca preste câtva tēmpu érasi se va ivi o schimbare spre bine. — Mai antaiu sporirea peste mesura a poporului arunca pe multi contra vointiei lorū in pecatu si in rusine, candu lupta pentru esistinti'a lorū, dupa cum se dice: „Lips'a nu cunosc lege.“ Unde fómea, golatatea si lips'a de locuintia, grijile si necasurile chinuescu pe omu, acolo se ucide conșienti'a morală pré adesea in trinsulu, si elu se semte in conșientia usiuratu, liniscitu si scusatu, când a trecutu peste marginile moralei, cāci nu pré la multi sta onórea si virtutea mai pre susu de cāt viéti'a.

Rapeda straformare a relatiunilor industriale, trecerea totu mai rapede a micei industriei in fabricate a avutu efectu stricatosu pentru caracterulu si directiunea vointiei multor'a; unulu s'a impropositu eurentului tempului voindu a-si sustiné mic'a sa profesiune, in neaternare, neputendu inse se mai tienă peptu cu concurinti'a si neajutandu tóte silintiele, s'a aruncat in bratiele desfranarii si ale lenei, si acestea sunt, cumu se scie, inceputulu tuturoru reutatilor.

Imprejurarea, ca relatiunile de tempu, de statu si finantiale au permis la anumite clase ale societății se ajunga prin castiguri forte rapeda la bursa, la fundatiuni etc. in posesiunea de bunuri pamantesci si prin acestea au introdusu reau'a datina de „bunu-traiu“, — a decisu o inriurintia demoralisatoré asupra marei multimi, prin reulu exemplu de tóta diu'a. Se scie inca destulu de bine, cāt de multi duceau o viéti'a in petreceri si in ospetie pe tempulu platiloru celor mari.

Nu putien a stricatu poporului si partea negativa a multoru autori si filosofi facia de religiune, nimicindu prin acésta la multi credinti'a in propri'a responsabilitate si in dreptatea Dumnedieésca. Schimbările politice indeplinite inaintea ochiloru nostri, returnarea familiei Domnitore si lips'a de autonomia a multoru state, de si au fostu dictate aceste procederi de legile cele mai severe ale necesitatii, inca au pututu multu putien se contribue la o parte mare a poporului spre a sdrunciná respectulu de autoritati, fara de carele nu este posibila viéti'a morală de statu.

La acestea se potu pré nimeritu se se mai adauge si pecatele administratiunei politice, la cari pastrarea reu intrebuintiata adesea inca pórta vin'a.

Asia d. e. in Prusi'a scóele intru atâta de parte au decadiutu, ca mii de posturi nu sunt ocupate de locu, ori intr'unu modu straordinaru. Teneri, cari de altmintrelca cu bucuria s'ar fi consacratu chiamarii invetiatoresci, s'a aplicatu la alte ocupatiuni. Asia de o parte poporulu a suferitu danne grele, unde scól'a decadiuse; de alta parte se creau multe esistintie gresite, d. e. multe intreprinderi, cari, din caus'a lipsei de mijloce a proprietarilor lorū, purtau inca din nascere germanile ruinei intrensele.

Cum-ca cultur'a, séu dupa cum se mai dice, semicultur'a nu este caus'a stricatiunilor din tempulu nostru, dupa cum credu a fi deja descoperit u inimei culturei, se pote dovedi prin date statistice.

Dupa statistic'a institutelor de corectiune prușesci, carea cuprinde anii 1872—1874, dintre 23,599 de inchisi ai anului 1874, 247 aveau cultura supe-

rióra, 5227 cultura completa elementara, 12740 cultura manca; 1793 puteau numai citi, si fara de nici cāta cultura scolară erau 3592. Deci trei patrare dintre cei robiti erau fara cultura s'a avéu o cultura manca scolară. La insirarea acestor'a scrie respectivulu diariu: Este deci perfectionarea culturii scolare caus'a decadintiei marale si a sporirei crimeloru? Respusulu si-lu pote dā fiescere insusi.

Daca inse pe de o parte se sporescu crimele, apoi pentru acésta de alta parte se sporescu doveidle despre nobilulu sentiu, virtute cetatiénșca, vitejia, iubire de patrie si conșienti'a despre datorintia, si déca si acestea s'ar inregistrá totu asia de conșientiosu in mare ca si in micu, la cei mari ca si la cei mici, cei ce le privescu tóte prin prism'a lorū cea négra si profetii nenorocitiloru s'ar invinge si ar aminti inaintea convingerei, cum-ca cuvintele marului mantuitoru sunt scrise cu litere de focu in spiritele ómeniloru: „Fiti perfecti, precum si tatalu vostru in ceriuri perfectu este.“

Când se astringu milostenii pentru scopuri caritabile, cānd e vorba de a crea institute pentru binele comunu si filantropice, atât bogatii cāt si cei fara mijloce intindu cu caldura man'a lorū darnica, acesti'a dupa pucin'a lorū avere, ceialalti facendu daturi inseminate. Cāt de binefacatória este pentru inim'a fiacarui invetiatoriu inca si numai acestu uniu exemplu cānd cetim, ca de presente s'a introdusu frumós'a datina, de-a face cu putintia, cā scolarii morbosii si seraci sub decursul ferielor se petréca in regiuni sanatóse cu paduri, pentru care scopu unii barbati bogati contribue sute si mii. Fia-care va mai tiené bine minte, cum inainte cu 10 ani atâta germani dedera eclatanta dovada despre sentimentulu lorū patrioticu, si cā din liber'a lorū vointia din tieri straine si din Americ'a chiaru venira si se inrolara in sirurile ostasiloru, si cānd nainte cu trei ani ómeni rei atentara la viéti'a imperatului, cum se grabi totu poporulu spre a dovedi monarchului supunere cu onore si fidelitate!

Deci déca nu sta togmai atâta de reu cu viéti'a morală a ómeniloru, tatusi nu trebuie mandrindu-ne se trecemu cu vederea vitiurile tempului nostru, ci din tóte puterile se contribuimus ca tenerimea, carea si insusiesce virtutile celor adulti ca si vitiurile lorū, cānd s'ar observá acestea chiar si numai in germe, scól'a poporala se ia indata pozitiv in caus'a acésta, si conscia de scopulu chiamarii sale crescatória, se cugete la mijloce spre ajungerea acelui'a.

Spre a descoperi noui mijloce, firesce abia va mai fi cu putintia; inse totdeun'a va trebui se remana de datorintia a nóstira, ca se tienemu, sub vederile nóstre descoperirile celor mai nobile capacitatii de pe acestu terenu, spre a nu le lasa nefolosite. Apoi éra si éra trebuie aretatu lumei, cumca invetiatorii nu cugeta singuru numai la instructiune, ci cā au deplina conșientia despre responsabilitatea lorū pentru educatiunea viitoriloru generatiuni, pentruca prin acésta atacurile neindreptatite indreptate asupra statului invetatorescu din tóte partile din susu si din josu in fine voru aminti si nu va mai putea casiuna dauna.

De acea ve intrebamu: „Ce recere tempulu de astazi in privinti'a disciplinei scolare?“

Mai antaiu face mari pretensiuni persoanei invetatoriului. Sè damu expresiune acestor'a in

1-a tesa : Tempulu de astazi cu multu mai verosu recere in privintia disciplinei scolare dela invetiatoriu, cumca acesta in tota privintia ca tata de familia, ca cetatianu, ca crestinu si ca omu, se fia omu deseversitu, carele prin tota aflarea sa, se scie castiga onorea si vad'a concetatienilor sei si se si-o scie pastra, era celor betrani si celor teneri se le fia ca unu bunu exemplu.

Stim'a, de carea se impartesiesce invetiatoriulu in comuna, este conditiune necesara pentru vad'a sa inaintea tenerimei. Scolarii adica considera pe invetiatoriu, ca idealu de omu ; deca inse nu audu alta in tota cas'a decat vorbindu-se cu dispretiu de densulu, a trecutu cu influint'a lui, si tota silint'a lui va fi fora resultatu. Pentru aceea invetiatorulu mai vertosu de cat ori cine altulu trebue se ia de principiu alu vietii sale cuventulu lui Christosu : „Asia se lumineze lumina vostra inaintea omenilor, ca vediendu ei faptele nostre cele bune se premarasca pe parintele vostru celu din ceriu.“ Pentru acea si dice pedagogulu G. Bauer : „Vrednicia persoanei invetiatoriului este si remane garanti'a cea mai sicura pentru succesulu osteneleloru pedagogice.“ Zeller esprima aceasi candu dice : „Precum ese profumulu din flore, intogmai ese din vieti'a activa, din ratiunea omului unu profumu spiritualu, ce inriuresce asupra celor din prejuru, se absorbe de acesti'a si se adauge loru.“ Ca tata de familia invetiatorulu trebue proprii prunci se si-i creasca bine, ca se nu se rusine insusi de ei ; trebue se sustiena pace si bunaintelegera in familia, se traiesca atat de cumpatatu, incat cu micul seu salariu se nu se afunde in datorii, cari au despoiatu pe multi de onorea loru, cu deosebire se se ferescă de vieti'a de prin birturi, si se nu-si caute placerea esclusivu numai in beuturi. In societate cu concetatienii sei se fia afabilu si amabilu facia de toti, dara se pastreze ore-care demnitate, se nu devina ordinariu, si se nu se degradeze a se face parasitulu celor bogati, findea de regula togma aceia lu-voru dispretiu mai multn, dupa a caror'a gratia va fi alergatu mai eu de-a dinsulu.

In privintia religioasa nu trebue se fia bigotu, dar trebue se partinesta religiunea cu caldura si acest'a s'o dovedesca inaintea lumiei cu ocasiunea servitelor publice dideesci, togmai si candu nu s'ar pre avé personalu bine cu preotulu seu, seu s'ar deosebi de densulu in vederi in privintia religioasa. Unu adeveratu sacrilegiu ar fi pentru tenerime, cand invetiatoriulu ar siede acolo bucuros, unde siedu batjocuritorii. In scola si afara de scola invetiatorulu se fia bunu exemplu scolarilor sei intru tote virtutile umane, in ordine, punctualitate si diliginta, in dreptate si invetiu de amicia. Cu deosebita frumsetia si elocintia se esprima despre acest'a Kehr, acestu adeveratu exemplu de invetiatoriu vorbindu colegilor sei la inima si dicendu : „Esemplulu invetiatoriului are o putere admirabila asupra scolarilor. Prunci sunt intru tote ale loru cu ordine si punctuali, deca e si invetiatoriulu, ei sunt blandi si cu bunavointia, justi, pacinici, placuti si preventori, deca densulu ii-intempina cu blandetie, justitia si amabilitate, ma sunt inca si voiosi, indestuliti si fericiti cu densulu. Din contra e constatatu, cumca invetatori cerbicosi, purure lamenteza despre scolari cerbicosi, cei fora ordine si lenesi de lupta continua cu disordinea si cu lenea, grobianii se vaeta purure despre grobianitate. Cum e invetiatorulu, asia sunt

scolarii, pre cum e isvorulu asia e si riulu, cum e originalulu asia e si copi'a, (si pururea sub nemijlocita influintia a invetiatorului ! Simu.)

Unde lipseste exemplulu bunu, vieti'a si fapt'a in icona, unde invetiatorulu dictiza legi, pe cari elu insusi nu le tiene, unde densulu pedepsesc gresiele, pe cari insusi comite, acolo nici nu poate fi vorba de o educatiune roditorie.

Acest'a comportare si aceste insusiri se receru inse dela fia-care omu bunu. Spre a-si castiga respectu, invetiatoriulu are trebuintia si de alte insusiri de specialitate.

2. tesa : Invetiatorulu trebuie inainte de tote se-si insusiesca o cultura speciala solida si din tote puterile se nisuesca in tota vieti'a sa la desvoltarea continua a culturei sale. Elu trebuie se fia inspirat de sentiulu idealitatii si pentru chiamarea sa, era nu se o priviesca ca de o meseria si se o practice cu indiferentia si traganare.

O alta recerintia principala pentru o buna disciplina scolara este si ramane o buna instructiune.

3. tesa : Invetiatoriulu trebuie se predea o buna instructiune, pentru ca scolarii prin acest'a se captiveze si se se inspireze, ca asia se perdia tempu si voia, pentru de a se cugeta la cele rele.

4. tesa : Invetiatoriulu prin esteriorulu seu si prin tota purtarea sa trebue se serviesca scolariului ca exemplu alu bunei cuvintie. Acest'a se aiba referintia la imbracamintele, la tienut'a si inainte de tote la conversatiunea sa.

5. tesa : Invetiatorulu se intaresca intru scolarii sei religiositatea si frica de Ddieu ; caci fora de credintia intr'unu Atotupernicu, atotusciutoriu, pre santu si pre dreptu ocarmuitoriu alu lumei, omulu si-perde adeverat'a disciplina, si se face sclavulu placerilor si a poftelor sale.

6. tesa : Invetiatoriulu se dedea pre copilu la stima catra autoritatii ; catra parintii sei, catra invetatori, preoti, diregatori, catra tote persoanele onorabile, cu deosebire catra genii cei mari ai istoriei.

7. tesa : Este o vechia esperiintia, cumca privirea la ceea ce este in adeveru frumosu si esercitarea intru acest'a dedau inima la sentieminte mai nobile, si o imple de antipatia pentru totu ce este crudu si ordinariu ; deci invetiatoriulu se nisuesca a descepta iubire pentru frumosu, prin propunerea disciplinelor estetice, a cantului, desemnului precum si prin intuitiunea obiectelor naturei, — cu deosebire a plantelor.

8. tesa : Fiindu invetiatorulu forte ocupatu prin instructiune si unu ajutoriu intru nobilitarea inimii si a voiei prunciloru fiindu-i forte de lipsa, se dedea pe prunci la cetirea de carti bune poporale si pentru tenerime, infiintandu biblioteci scolare.

9. tesa : Candu se intempla necuvintie si greziele in scola, invetiatoriulu are se proceda cu seriositate adeverata si voia puternica impreunate cu blandetie, rabdare si dreptate, cu cuvintiiosa considerare la deosebirea sexuala si a individualitatii, pre lunga care nu trebue se uite, ca nu numai ascultarea de buna voia, ci si insasi dragostea copiilor si-o castiga.

(Va urmá.)

D i v e r s e .

* Serbarea Duminecei in America. Pe cand la noi crestinii incep din ce in ce mai putinu a respecta si a santi diu'a Duminecei, Americanii mai civilisati din contra, o serbeza cu multa pietate si rigore crestinésca. Tribunalulu supremu din statul Wisconsin a enunciatus, nu de multu, ca tote documentele facute ori subscrise in di de dumineca remanu fara nici o valóre. Astfelie de lege esista si in statul New-Jork. Avisu tribunaleloru si judecatorieloru nostre, care au mersu asia departe cu desconsiderarea serbatoriloru, mai alesu ale ortodoxiloru, incat nu arareori vedem pe advocatii si crestinii nostri siliti chiar in serbatorile Pasciloru a-se infacia pe la tribunale si judecatorii in afacerile procesuale.

* Himen. Dlu *Georgiu Lazaru*, advocatu in Ving'a a incredintiatu ieri pre domnisiór'a *Ersili'a*, fiz'a dului David Nicóra din Arad. Ddieu se binecuvinte pre ambii miri cu bogatele sale daruri!

* Anticitati din timpulu Dacilor. In comitatulu Hunedórei pe loculu Sarmiseghetusei, vechia capitala a Daciei, unu agronomu arandu cu plugulu in mosi'a sa, a desgropatu una lespede de marmora cu-o suprafatia de unu metru cuadratu. Inscriptiunea ce se vede pe elu este nevatamata; literele nu sunt grupate in cuvinte, ci stau, ca in limb'a sanscrita, formandu orduri neintrerupte. Lespedele pot fi remasitia din zidulu unui templu consacratu specialu in onórea Dieiloru Daciei. Numirile Dieiloru deosebescu cu totulu de numirile Dieiloru la Romani, precum d. e. Babella, Hammon etc.

* Ministrulu instructiunnei publice din Roman'a a dispusu, ca esamenele publice se-sa tiana cu finea anului curentu cu tota solemnitatea, si anume se-sa tiana in sale mai mari decat aceleia, de cari dispunu stabilimentele scolarii ale statutului si in facia unoru comisiiuni compuse fiacare din trei delegati ai ministeriului.

* Espositiunea din Sibiu P. T. Domnule! Comitetulu subsemnatu alesu de asociatiunea romana din Aradu, in caus'a espositiunei nationale, carea se va deschide in Sibiu, in 15/27 Augustu 1881 inaintandu si aci program'a si regulamentulu espositiunei si apelandu la sentientele si zelulu D. Tale pentru progresulu poporului romanu, Te roga ca amesuratu acestei programe si in intielesulu regulamentului in comun'a si cerculu D. Tale se indemni, si chiar in vederea scurtimei timpului, cu tota urgint'a si energi'a posibila se aduni, si peste totu se promovezi espunerea de obiecte, prin care poporului nostru esceléza in acelea parti. Pe esponenti si obiectele de espusu veti bine voi ale insinua aici pana in 10 Iuliu 1881. st. n. Acestu comitetu se insarcinéza si cu espeditiunea obiectelor pe socotél'a esponentiloru. Din sidint'a comitetului alesu de directiunea asociatiunei aradane pentru espositiunea nationala din Sibiu. Aradu 15 Iuniu 1881. Nic. Oncu presidinte *Georgiu Purcariu* secretariu.

* O artista in violina in etate abia de 6 ani si jumetate cu numele Leonard Bauer a fost prezentata dilele din urma Reginei Romaniei. Acesta copilitia artista esecuta operile cele mai grele de muzica cu o usiurintia si esactitate extraordinaria. M. S. Regin'a a fost atat de incantata de mic'a artista, incat o a luat sub protectiunea sa, si a aprobatu organizarea unui concertu in beneficiul ei cu con-

cursulu mai multoru artisti distinsi sub conducerea pianistului curtieri.

* Numerulu valachiloru din Epiru si Tesali'a, dupa cum ceteam in „Telegrafulu“, se ridida la 200,000 locuitori; dar ceea ce da poporului valachu o importantia multu mai considerabila este superioritatea loru relativa in conditiunile sociale si morale, fiindca printre poporatiunea brestina a Tesaliei si Epirului, numai valachii si albanesii sunt proprietarii tierii loru natale. Industri'a locala, comerciul si aproape tote profesiunile sunt esercitate de valachii, cari formeaza burgoesi'a poporatiunii crestine, grecii fiind cultivatorii mosielor statului. Cei mai mari neguictori, poporulu celu mai productiv sunt valachii. Deci ar fi nu numai nedreptu si necuminte, dar inca si ne politie, daca nu s'ar tiené contu de valachii din Epiru si Tesali'a in cestiunile sociale si politice.

* Mai multe mii de cutzovlachi din Epiru si Tesali'a, precum ceteam in „Pester Loyd“ s'an adunatu in muntele Olimpului sub conducerea unoru capii alesi de ei. Apostol Margaritu indémna poporatinnea se-sa unescă cu aoperatorii tierii spre a combate pe inimicu, care voiesce a luá natiunii cele mai bune campii pentru pasiunatulu vitelor si a o condamná astfeliu la o seracia completa.

* In tipografi'a lui Stefan Gyulai in Arad a aparutu volumulu alu doilea din opulu intitulatu: *Arad történelme*, de *Lakatos Otto*. La opulu acesta este alaturata si o mapa a orasului Aradu din anulu 1752. In elu suntu espuse si referintele bisericei romane si cate o scurta biografie a episcopiloru din eparchia romana a Aradului.

* Nunta de hârtie este un'a din particularitatile cele mai curiose ale Americanilor. Papier Zeitung scrie in privint'a acest'a: Cei din Germania se multimescu cu aceea ca dupa o casatorie de 25 de ani celebreaza nunt'a de argintu, ér dupa 50 de ani pe cea de aur. Americanii au maritul cu multu acesta sisteme de aniversare. Ei serbeza la unu an nunt'a de zahar, la doi ani cea de hartie, la 5 ani cea de lemn si, daca nu ne insielamu, la 10 ani cea de feru, la 15 cea de cositoru si la 20 de ani cea de arama. Scriitoriu acestor rânduria asistat la o nunt'a de lemn, la care ospetii adusera perechei casatorite totu feliulu de obiecte de lemn, precum scaune, mese linguri, putine si multe d'astea. La nunt'a de hârtie serbata de curându de unu diaristu din California, toti invetiatii purtau bonete de hârtie frumos impodobite. Intre cadouri se afla tablouri, carti, serviete, cutii pentru manusi, batiste si altele. „Resb.“

* Moravuri din lumea noua. Se scie ca americanii, cu tota filantropia loru, n'au suprimatu inca pedepsa cu móre. Din contra, de cat'-va timpu esecutiunile au devenit fórte numeróse. Ceia ce-i caracterizá insa mai multu este ca, la aceste lugubre ceremonii asistá de ordinaru o multime imensa, avida de curiositate si de emotiuni violente. Esecutiunile capitalei au devenit astfeliu o adeverata petrecere pentru acestu ciudatu poporu.

Unu negru, Andrew Fell, fiind condamnatu la móre pentru asasinatulu unei persoane avea sa fia spanzurat la Monticello, in Florida. Dupa ce sui pe esiafodu, elu ceru voiea sierifului se vorbesca publicului, voiea ce i-se acorda. Negrul spuse atunci ca este inocentu si ca multiamesce lui Dumnedieu fiindu ca i-a permisuna manile lui sa remae nepatare de sange omenescu. Chiamandu apoi cati'-va pretensi

la picioarele estradei, le recomanda se-i ingrópe „osciorele“ undeava si sa-i dréga gardulu de la campu, ca sa nu vie porcii vecinilor se manance recoltele cari aveau sa hránasca pe soci'a si copii sei. Adresandu-se din nou multimei, ii dise ca a dejunatu fórte bine de diminétia; ca ar mai avea se-i spue multe lucruri, dara ca se grabea se se afle fatia in fatia cu Dumnedieu spre ai povesti ce feliu i-s'a pus lantiurile de picioare, si cum o tenera miss a saritu peste unu gardu ca se-lu vada pe feréstra, i-a scosu limb'a si s'a strambatu la elu. In fine, si-a terminat cuventarea, care a tienutu mai bine de unu ceas, spunendu ca o sè se duca deadreptulu in ceriu.

Când sefirulu ii-stranse nodulu frighiei imprejurulu gâtului si-i facu ventu in aeru multimea intona in chor imnul: „Éta-ma pe marginile Iordanului!“

Unu altu negru, Abram Martin, avea se fia spandiuratu la Abbeville, in Carolina de Médiadu pentru ca si omorise nevasta, fara a se fi pututu afá mobilulu acestei crime. Urcatu pe esiafodu, Abram tienu si elu unu micu speech multimei. „Nam avutu nici unu necazu in contra reposatei, dise elu. Daca voi intalni-o cum-va in ceriu, unde me ducu acum, o'so strangu cu mare placere in bratiele mele. Cu tóte acestea, nu prea mi vine se credu ca so gasescu peacolo caci era muiere rea din fire.

Pentru unu poporu escentricu, iéta in adeveru nisce petreceri escentrice. „Dreptulu.“

* **Avisu.** La biseric'a romana gr. or. din Pesc'arom. se afla mai multe scaune din biserică de vindiare precum si unu chivotu si unu scaunu episcopescu, cari de si suntu vecchi, suntu in stare buna si bine pasistrate; — déca la careva biserică ar fi lipsa, pote ori in ce tempu a le capatá pentru unu pretiu fórte scadiutu.

* **In duminec'a Rosaleloru,** a donatu dlu *Ternay Ernö*, cetatiénu in Aradu 64 bucati de colacu elevilor institutului pedagogico-teologicu, pentru care fapt'a generósa prin acést'a i-se esprima multimeita.

* **127,000 fl. despagubire** cere contele Arpad Beleznay print'r reclamatie contra societatiei de navigatiune pe Dunare. Éta pe ce se intemeiéza cerea de despagubire. In Iulie anulu trecutu, reclamantulu, venindu cu o corabia locala din Pesta noa, când esi pe podulu de debarcare, corabia *Iris* se lovi de corabia locala sfaramandu podulu si contele cadiendu intre podu si corabie si-franse piciorulu. Reclamantulu zacu multu timpu in patu si remase schiopu.

In suma de 127,000 socotesce reclamatulu 50,000 pentru diformatiunea corpului ce i-sa causatu lui ca magnatu; apoi cere câte 12,000 fl. pe anu, pana la finele vietiei, despagubire pentru incapacitatea de-a lucrá, sau unu capitalu care se produca interesele corespondiatóre. Judele de instructie Oláh insarcinatu cu instructi'a a interrogatu pana acum 8 persone pentru a descoperi pe cei vinovati, si pentru a constata daca podulu erá, dupa cum spune reclamantulu, de lemn putredu si daca *Iris* a fost in adeveru condusa atunci de unu matrozu. „Resb.“

Concurs.

Pentru ocuparea postului invetatorescu dela classa a II-a din somun'a *Bancu*, comitatulu Torontalu, protopresbiteratulu Ciacovei, se scrie concursu pana in 21. Iuniu a. c. in carea di va fi si alegerea.

Emolumintele suntu:

a) In bani gata	130 fl. — cr.
b) 2º de lemn in suma de	20 fl. 20 cr.
c) Pentru lumini si sare	5 fl. 80 cr.
d) Pausialu	8 fl. — cr.
la olalta in bani gat'a	264 fl. — cr.

In naturale:

e) 40 meti de grau a 3 fl.	120 fl. — cr.
f) 20 meti de cucuruzu a 2 fl.	40 fl. — cr.

Suma totala 324 fl. v. a.

Afara de acést'a mai are

g) venitulu dela 2 jugere de pamantu aratoriu,
h) cortelu liberu ou gradina de legumi.
i) paie de incalditú cát va cere trebuint'a, si
k) tacsele dela inmormentari de câte 33 cr.

Doritorii de a ocupa acestu postu suntu avisati recurselor loru instruite conformu stat. org. bis. adresate comitetului parochialu a-le tramite oficiului protopresbiteralu in Ciacov'a, — éra in decursulu intre timpului premergatoriu alegerii, aspirantii se se prezinte intr'o Dumineca la s. biserica spre a-si areta desteritatea in cantu si tipicu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu adm. protopopescu **Paulu Ianeu** m. p.

Pentru deplinirea postului de invetiatoriu la class'a a III-a inférióra gr. ort. romana in comun'a *Sieitinu*, comitatulu Cianadului, Protopresbiteratulu Aradului cu terminu de alegere pe 24 Iuniu (6 Iulie) 1881.

Emolumintele suntu:

In bani gata 100 fl. v. a. pentru 6 orgie lemn 60 fl. v. a. scripturistic'a 6 fl. v. a. si 1/2 sesiune de pamantu estravilanu dinpreuna cu competitint'a pascului, pentru cuartiru 40 fl. v. a. pentru incalditulu scólei comun'a separatu se ingrijesce.

Doritorii de a ocupá acést a statiune suntu potiti ca recursurile provediute eu documentele receptute conformu §. 13 din statutulu organic. se aiba Testimoniu de qualificatiune, si Atestatu de moralitate, si se pricépa limb'a magiara perfectu, tóte aceste are ale asterne subsemnatului Inspec. cer. de scóle, in Sieitinu si innainte de alegere a-se presentá in vre-o Dumineca, ori serbatore la sft'a biserica, pentru a-si areta cunoscinti'a in cantari si tipicu.

Recursurile in diu'a alegerei nu vor fi primite.
Sieitinu 3/15 Iuniu 1881.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Teodoru Popoviciu** m. p. insp. scol.

Pentru deplinirea postului de capelanu temporalu de class'a a II-a, langa veteranulu parochu din *Dragoesci*, — protopresbiteratulu Hassiasiului, — prin acést'a se scrie concursu cu terminu de alegere pe 28. Iuniu st. vechiu a. c.

Emolumintele suntu un'a jumetate din sessiunea parochiala; si jumatate din tóte venitele stolari si birali usuate acolo, dela 224. Nri de case.

Doritorii, cari voru reflectá la acestu postu, au se-si nainteze petitiunile loru, instruite conformu prescriseloru statutului organicu, si adresate comitetului parochialu, la parintele protopopu Georgiu Cratiunescu in Belintiu; avendu densii in vre-o dum-

neca ori serbatore a se presenta in biserica din locu, spre a-si areta desteritatea in cantari ori cuventari bisericesci.

Dragoiesci, 24. Maiu 1881.

Comitetulu parochialu.

In contilegere cu mine: **G. Cratiunescu**, m. p. Popu.

Pentru intregirea parochiei vacante din comun'a **Lazu**, protopresbiteratulu B. Ineuilui cottulu Aradu se escrie concursu *pana in finea lunei Iunie a. c. st. vechiu*.

Emolumintele suntu:

- a) $\frac{1}{2}$ sesiune de pamant de cualitate buna, si 2. chinepiste.
- b) 2. fonduri intravilane.
- c) biru dela 100 Nre de case cate un'a mesura de cucerudiu sfarmatu.
- d) stolele indatinate; despre cuartiru preotiescu se va ingrigi comun'a.

Dela recurrenti se cere cualificatiune pentru parochia de clasa a III. si a se presenta in vre-o dumineca, seu serbatore la sant'a biserica pentru a se face cunoscutu poporului.

Doritorii de a ocupa aceasta parochia au se-si trimita recursele sale instruite conformu stat. org. pana la mai susu indicatulu terminu, oficiului protopopescu alu B. Ineuilui in Boros-Jenő.

Lazu, 25. Maiu 1881.

Comitetulu parochialu.

In contilegere cu mine: **Ioanu Cornea**, m. p. Ppresbiteru.

Pentru ocuparea parochiei vacante gr. orient. din **Giul'a-germanu**, in Protopriatulu Chisineului se escrie concursu cu terminu de alegere pe **24 Iunie st. v.**

Emolumintele sunt urmatorele:

1. 40 jugere pamant aratoriu.
2. Unu lantiu \square pamant pentru legumi.

3. Birulu preotiescu dela 30 de case cu 60 patrare de pamant, cate un'a vica de grâu de unu patrariu; éra dela 130 de case cate o jumetate vica de grâu, dela lacai 50 cr.

4. Stolele si anume:

- a) Pentru cununia cu logodna, vestirile, relatiune, fundatiune si a Dui Protopopu 6 fl. v. a.
- b) Pentru inmormantarea prunciloru pana la 7 ani 1 fl. 50 cr.
- c) Pentru inmormantarea individiloru preste 7 ani:
- d) Dela cei avuti (clas'a I.) prohodu, punerea in cosciugu, trei evangelisti, predica, ertatiune, 6 evangeliu pe drumu, deslegare, evangeli'a lui Lazaru 12 fl. v. a.
- e) Dela cei cu avere de midilocu (clas'a II.) prohodu, unu evangelistu, predica, ertatiune, 4 evangeliu pe drumu, deslegare, evangeli'a lui Lazaru 8 fl. v.a.

f) Dela cei mai seraci (clas'a III) prohodu, ertatiune, 2 evangeliu pe drumu, deslegare 5. fl. v. a.

g) Pentru unu estrasu familiaru in caus'a asentarei seu in cause private, seu si in casuri mortuali 1 fl. v. a.

Tote celealte functiuni dupa cum arata stola.

5. Cas'a parochiala cu 3 chilii, culina, 2 cameri, grasdu, si colna pentru lemn, tote acoperite cu sindila.

Se observa ca alegendulu preotu va fi indatoratul ca conformu §-lui 8 din Regulamentulu pentru parochii — intrunu anu de dile dela mörtea preotului, adeca: pana cu finea lui Ianuarie 1882 se inparta in jumetate tote beneficiele parochiali cu veduv'a si orfanulu remas de parochulu defunctu.

Recentii sunt avisati că recursurile instruite cu testimoniu despre absolvirea aloru 8 clase gimnasiali testimoniu de maturitate si testimoniu de cualificatiune clas'a prima, pana la 23 Iunie se le substerna la Dlu Protopopu tractualu Petru Chirilescu in Chitighazu (Kétegyháza); éra pana la terminulu defisptu pentru alegere se se prezenteze la biserică pentru a-si areta desteritatea in cantari si oratorie.

Datu din siedinti'a com. parochialu gr. orient. din Giul'a-germanu la 10 Maiu 1881.

In contilegere cu mine: **Petru Chirilescu**, protopresbiteru.

In urm'a ordinaciunei Veneratului Consistoriu de dto 21/III. 1881 Nr. 171 se deschide concursu pentru intregirea vacantei parochie din comun'a **Ghermanu**, protteratulu Versietiului cottulu Timisiului cu terminu de alegere **14-lea Iunie a. c.**

Emolumintele suntu:

1. Una sessia de 36 jugere de pamant aratoriu classa I-ma comosata.

2. Stola indatinata dela 70 de case si dele 15 case din filia Jamulu mare.

3. Cuartiru liberu cu gradina.

Fiindu aceasta parochia de a II. clasa doritorii de a recurge suntu avisati a-si tremite recursele sale Reverendissimului Domnu protteru Ioane Popoviciu Mercina per Varadia totudeodata au a se prezenta in vreo domineca seu serbatore in santa biserica pentru a-si areta desteritatea in cantari si oratie.

Ghermanu in 10/5 1881.

Comitetulu parochialu

In contilegere cu Dlu protopresbiteru tractualu.

Publicatii.

Comitetulu parochialu gr. or. romanu din **Pesc'a-romana** in siedinti'a sa tienuta la 13 lea Iuniu a. c. st. nou, statorindu facerea turnului din nou dela cladire in susu din lemn si acoperit u plevu, dupacum are deja planulu gat'a si specificarea speselor pentru acestu tunru; deci se provoca toti aceia, cari voescu a intreprinde acesta lucrare, ca pe diu'a de **26 Iunie a. c. st. nou** se se infatiosieze in Comun'a Pesc'a-rom., cand se va tiené si licitatiunea minuenda.

Conditioanele de limitare, precum si planulu cu specificarea speselor, le voru poté vedea si cercă inainte si in diu'a licitarei la comun'a bisericesca romana gr. or. din Pesc'a-rom: unde respectivii intreprindetori voru potea primi si deslucire despre acesta lucrare.

Pesc'a-rom. la 13 Iuniu 1881. st. n.

Teodoru Dragosiu m. p.
presedintele comitetului.